

Arne Andersson
myndighetsutvecklare

2007-03-20 (ny upplaga)

OMSORGSNÄMNDEN

UNDERLAG FÖR RIKTLINJER
GÄLLANDE
HANDLÄGGNING AV ÄRENDEN M M
INOM
HANDIKAPPOMSORGENS
VERKSAMHETSOMRÅDE

Riktlinjerna är fastställda av omsorgsnämnden 05 03 23, § 33

Omsorgsförvaltningen

Rådhuset · Besöksadress: Kungsgatan 27 · 374 81 Karlshamn · Tel 0454-81700 · Fax 0454-81760
E-post: omsorg@karlshamn.se · Hemsida: <http://www.karlshamn.se>
postgiro 1 03 94-5 · Bankgiro 991-1777

RIKTLINJERNA AVSES TYDLIGÖRA

- Det övergripande innehållet i LSS-lagstiftningen
- Personkretstillhörighet –förutsättningar för insatser enligt LSS
- Olika begrepp som förekommer i lagstiftningen
- Handläggning av ärenden och verkställighet av beslut
- De olika insatser som regleras i lagstiftningen
- Insatser för psykiskt funktionshindrade

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

LSS

	Sidan
• Grundläggande om lagstiftningen	3
• Om personkretsen	4-6
• Om Ansökan – Beslut – Verkställighet- Avgifter	7
• Om de olika insatserna	8-10

PSYKISKT FUNKTIONSHINDRADE

• Inledning - kommunens ansvar – lagstiftningen	11
--	-----------

INSATSERNA

• Mobila teamet	12
• Kontaktperson	13
• Särskilt boende	14

LAGSTIFTNINGEN

LSS är en omfattande och målinriktad lagstiftning. Den ger rätt till stöd för vissa personer som har olika typer av mera omfattande och varaktiga funktionshinder.

LSS är en pluslag till socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Kommunen är skyldig att pröva om den enskilde har rätt till insats om denne ansöker om LSS-insats, även om man redan har stöd enligt annan lag, t ex SoL. Den enskilde själv, eller dennes rättslige företrädare, väljer om man vill ansöka om någon insats.

Enligt 7 § LSS ska den enskilde genom de insatser som anges i LSS tillförsäkras ”goda levnadsvillkor”. Detta begrepp skall jämföras med formuleringen i socialtjänstlagen, ”skälig levnadsnivå”. Lagstiftaren markerar med detta rätten till en högre kvalitet vad gäller levnadsvillkoren. Goda levnadsvillkor kan ej beskrivas utifrån nivåer eller frekvenser. Det är svårt att exakt ange vad som är goda levnadsvillkor.

De övergripande principerna för goda levnadsvillkor består av den enskildes:

- inflytande och medbestämmande
- självbestämmande och integritet
- krav på jämlika levnadsvillkor
- fulla delaktighet
- möjligheter att kunna leva som andra.

Insatserna enligt LSS ska:

- vara varaktiga och samordnade
- vara anpassade till mottagarens individuella behov
- utformas så att de är lätt tillgängliga
- stärka mottagarens förmåga att leva ett självständigt liv.

De i lagen angivna insatserna är inte alltid heltäckande för alla behov av individuellt stöd även om den enskilde hör till lagens personkrets. En person kan också behöva bistånd enligt Socialtjänstlagen (SoL) för att få ett helhetsstöd när behovet inte kan tillgodoses genom de insatser som ingår i LSS. Exempel på sådan hjälp kan vara trygghetslarm, matdistribution, hjälp i hemmet eller korttidsplats (där inte båda kriterierna för korttid enligt LSS uppfylls, dvs. dels miljöombyte, dels att anhöriga avlastas). Vård på behandlingshem, liksom daglig verksamhet för personkrets 3, är ingen insats som kan ges med stöd av LSS.

PERSONKRETSEN

För att få rätt till insats enligt LSS, anger lagen att den enskilde skall tillhöra LSS personkrets.

Personkretsen är uppdelad i tre grupper och gäller för personer som har:

1. utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,
2. betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Personkrets 1 (1 § p1 LSS)

Om det är styrkt, genom intyg av behörig person, att en person har utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd omfattas personen av personkrets 1 i LSS.

Med begreppet *utvecklingsstörning* avses en intellektuell funktionsnedsättning. Den sammanhänger med en, under individens utvecklingsperiod (före c:a 16 års ålder), uppkommen brist eller skada som är så betydande att personen behöver stöd och hjälp i sin livsföring genom olika insatser.

Orsaken till bristen eller skadan saknar i detta sammanhang betydelse. Vid bedömning av funktionshindrets omfattning och konsekvenser för den enskilde ska psykologiska, sociala, pedagogiska och medicinska faktorer vägas samman. För att någon ska bedömas ha en utvecklingsstörning krävs utredning som genomförts av en person som har kvalificerad kunskap om funktionshindret utvecklingsstörning. Det kan vara legitimerad psykolog eller, vid behov, legitimerad läkare.

Autism och autismliknande tillstånd är samlingsbegrepp för tidigt debuterande funktionsnedsättningar som nästan alltid innebär allvarliga psykiska funktionshinder under hela livet. Funktionsnedsättningen medför omfattande avvikelser i sociala och känslomässiga relationer och svåra störningar i språkförmågan. Autism kan vara förenad med nedsatt begåvning. För diagnosen autism är dock inte nedsatt begåvning en nödvändig förutsättning. Många med autism är normalbegåvade och i vissa fall mer än normalbegåvade.

Personer med autism har en utpräglad kontaktstörning som utmärks av svårighet att förstå avsikten med och reglerna för socialt samspel.

Många personer med autism har en annorlunda, ofta mycket ojämn begåvningsprofil och specifika inlärningsproblem som skiljer dem från andra personer med utvecklingsstörning. Gränsen för att tillhöra första personkretsen i LSS utifrån autism/ autismliknande diagnos går mellan autism/autismliknande och *autismspektrumstörning*. Det innebär vad gäller de neuropsykiatriska diagnoserna att Aspergers syndrom är en diagnos som ingår i den första personkretsen medan Tourettes syndrom, ADHD och DAMP är diagnoser som inte omfattas av personkrets 1. Däremot omfattas de av LSS om de uppfyller kriterierna för ”personkrets 3”.

För diagnosen utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd krävs ofta en utförlig utredning. Utredningen skall göras av legitimerad psykolog eller legitimerad läkare med specialistkompetens. Vid tveksamheter eller i svårbedömda fall bör utredningen genomföras av såväl en legitimerad psykolog som en legitimerad läkare med specialistkompetens. Ibland kan även en pedagogisk utredning från nuvarande eller tidigare lärare, barnomsorgspersonal, elevvårdsteam eller liknande vara ett viktigt komplement.

För att en person ska omfattas av personkrets 1 krävs att utvecklingsstörningen funnits före c:a 16 års ålder.

Personkrets 2 (1 § p 2 LSS)

Personkrets 2 utgörs av de personer som i vuxen ålder fått en hjärnskada med begåvningsmässigt funktionshinder som följd. Utredningen ska styrka hjärnskada *och* begåvningsmässigt funktionshinder. Personkrets 2 är i likhet med personkrets 1 diagnosstyrd. Personkretstillhörighet ska styrkas genom utredningar av legitimerad psykolog och vid behov legitimerad läkare. Vid tveksamheter eller i svårbedömda fall ska utredningen göras av både legitimerad psykolog *och* legitimerad läkare. Ofta krävs för bedömningen att såväl läkaren som psykologen har specialistkompetens.

Med vuxen ålder avses tid efter utvecklingsåren dvs. från cirka 16 år. Skador med begåvningsmässigt funktionshinder som följd, som inträffat före 16 års ålder placerar den enskilde i personkrets 1.

Utlösande faktorer ska vara sjukdomar av kroppslig art – tumörer, hjärnblödningar, inflammationer eller skador som föranletts av yttre våld, t.ex. trafikskador. Olika psykiska sjukdomstillstånd som också kan ge ett begåvningsmässigt funktionshinder, t.ex. demens, räknas inte hit. Inte heller sjukdomar som är en följd av missbruk av beroendeframkallande medel. Dessa personer kan endast omfattas av LSS om de uppfyller kriterierna för personkrets 3.

För personkrets 2 är det ett krav att hjärnskadan medfört begåvningshandikapp. Bristande förmåga i flera avseenden kan sammantaget göra att den enskildes funktionsnedsättning ska betraktas som stor trots att den enskilde inte har något begåvningshandikapp. I sådana fall är det mycket viktigt att göra en prövning för personkrets 3 i LSS.

En personkretsbedömning blir oftast säkrare om en person med hjärnskada genomgått rehabilitering. Annars kan det vara svårt att bedöma hjärnskadans omfattning och varaktighet.

Personkrets 3 (1 § p 3 LSS)

Personkrets 3 omfattar de personer som har varaktiga och omfattande fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande. I personkretsen återfinns barn, ungdomar och vuxna med långvariga habiliterings- och rehabiliteringsbehov. Personkrets 3 är, till skillnad från personkrets 1 och 2, inte diagnosstyrd i den meningen att en viss diagnos alltid medför att personen omfattas av LSS. Bedömningen av om en person omfattas av personkrets 3 inriktas på svårigheter i den dagliga livsföringen. Vad som orsakar dessa svårigheter är av underordnad betydelse.

Alla nedanstående förutsättningar ska vara uppfyllda samtidigt :

- Funktionshindret, som kan vara såväl fysiskt som psykiskt, ska
- vara stort, varaktigt och inte orsakat av normalt åldrande
 - förorsaka betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och
 - föranleda ett omfattande behov av stöd och service.

Ofta kan det vara svårt att bedöma förutsättningarna var för sig, eftersom de påverkar varandra. En person kan även ha stora svårigheter i ett avseende men klara sig normalt i ett annat.

Stort funktionshinder

Med funktionshinder avses den begränsning eller det hinder som gör att en människa inte kan utföra en aktivitet på det sätt eller i den omfattning som kan anses normalt. Funktionshindret ska vara stort, vilket innebär att det ska inkräkta på flera viktiga livsområden som t.ex. boende, arbete, fritid eller habilitering/rehabilitering. Stort funktionshinder kan det också vara när en person dagligen är i behov av hjälpmedel eller har återkommande behov av hjälp från annan person för att klara den dagliga livsföringen.

Betydande svårigheter

Konsekvensen av den enskildes stora funktionshinder kan göra att man inte på egen hand kan klara vardagsrutiner som toalettbesök, hygien, på- och avklädning, mathållning, förflyttning, sysselsättning eller för att utföra nödvändig träning eller behandling. Det kan också handla om förmågan att ta till sig information, att kommunicera, strukturera, organisera och förstå den egna vardagen eller sköta sin ekonomi

Varaktigt

Funktionshindret ska vara varaktigt, d.v.s. inte vara av tillfällig eller av övergående natur. Bedömningen om ett funktionshinder är varaktigt eller inte är ibland svår att göra. Av Socialstyrelsens allmänna råd (1994:1 sid 30) framgår: *”En bedömning av varaktighet görs då man avgör om personen tillhör personkretsen eller ej medan behovet av insats kan variera över tiden. De negativa konsekvenserna av funktionshindret hos exempelvis reumatiker, psyksikt funktionshindrade m.fl. kan växla över tiden. För en person i sådan situation måste en bedömning göras om han, sett över en längre period och i ett helhetsperspektiv, har ett omfattande behov trots att behovet periodvis är mindre. För exempelvis en psyksikt långtidssjuk person eller för den som har multipel scleros (MS) kan sjukdomsbilden variera på kort sikt, men i ett livslångt perspektiv kan bedömningen bli att dessa personer har ett varaktigt behov med rätt till insatser enligt LSS. Ett behovs varaktighet kan vidare omprövas. Bestämmelse om att detta ska göras kan skrivas in i beslutet. Det är ett naturligt steg inte minst därför att de beviljade insatserna i sig kan påverka behovets varaktighet och omfattning av framtida behov”.*

Omfattande behov av stöd och service

Omfattande behov av stöd eller service kan exempelvis bestå i behov av hjälp med toalettbesök, påklädning, matlagning, att skriva och läsa, kommunikation, förflyttning, sysselsättning. Omfattande behov kan även innebära behov av strukturerande stöd, d.v.s. att tillsammans med brukaren finna lämpliga sätt att hantera vardagen. Behovet av insatser ska bedömas med beaktande av insatser från hela samhället, inte bara insatser enligt LSS. En bedömning av en persons behov av stöd eller service måste alltid ske utifrån en sammanvägning av medicinska, sociala, psykologiska och pedagogiska faktorer. Många psykiskt funktionshindrade har ett omfattande behov av stöd och service.

För människor med *flera funktionshinder* måste den samlade effekten bedömas. Små men flera funktionshinder kan tillsammans förorsaka betydande svårigheter.

Viktiga begrepp att hålla isär

Det förekommer att begreppet ”omfattande stöd” förväxlas med ”grundläggande hjälpbehov” som är en av förutsättningarna för insatsen personlig assistans. ”Grundläggande hjälpbehov” gäller dock enbart insatsen personlig assistans och ska inte sammanblandas med begreppet ”omfattande stöd” i prövningen av personkrets 3.

Personkretsbedömning av små barn

Vid bedömning av funktionshindrade små barn, är utgångspunkten den aktuella situationen. Om det inte går att bedöma om barnet kommer att omfattas av LSS personkrets i framtiden uppfylls inte kravet på varaktighet. Det är i sådana fall viktigt att informera vårdnadshavaren om vikten av en ny LSS-ansökan längre fram. I vissa fall, t.ex. vid allvarliga ryggmärgsbräck, grav CP skada etc. torde man dock med stor säkerhet kunna säga att barnet kommer att få betydande svårigheter även på längre sikt. I sådana fall finns det ingen anledning att dröja med beslut om personkretstillhörighet.

I Socialstyrelsens allmänna råd 1994:1 sid. 33 framgår att : *Vikten av tidiga insatser ska inte underskattas och detta understryker starkt behovet av att allsidiga och kvalificerade insatser till barn med omfattande funktionshinder kommer till stånd.*

ANSÖKAN

Det måste alltid göras en personkretsutredning om det är första gången den enskilde ansöker om insats eller om tidigare personkretsutredning var tidsbegränsad i giltighetstid.

Det är enbart den enskilde eller hans/hennes rättslige företrädare, i form av god man eller förvaltare, som kan ansöka om insatser enligt LSS. Om den enskilde har fyllt 15 år kan hon/han själv ansöka. Ansökan ställs till LSS-handläggare vid Handikappomsorgen. Efter bedömning beslutar LSS-handläggaren om rätt till insatsen föreligger. Besluten omprövas/övervägs regelbundet eller vid ändrade förhållanden.

BESLUT

Beslut enligt LSS fattas av LSS-handläggare vid handikappomsorgen. Beslut skall motiveras och dokumenteras. *Besluten kan överklagas hos länsrätten.* Information om hur man överklagar ges i samband med att beslutet delgives.

FÖR VERKSTÄLLIGHET AV BESLUTEN ANSVARAR ENHETSCHEFEN

Verkställighet av beslut om insats enligt LSS, planeras i samråd mellan berörd enhetschef och den enskilde och/eller dennes rättslige företrädare. Planeringen av verkställigheten av beslutet skall dokumenteras.

AVGIFTER

Huvudprincipen är att alla insatser enligt LSS är avgiftsfria och att den enskilde bara betalar för sina egna personliga utgifter i samband med insatsen. Det kan vara egna kostnader för mat och hushållsavgifter, fritidsaktiviteter, resor och utflykter.

Av den som enligt beslut av försäkringskassan är berättigade att få assistansersättning enligt lagen om assistansersättning (LASS) får avgift för personlig assistans tas ut inom ramen för den ersättning som erhålles från försäkringskassan.

Den enskilde betalar hyra för sin bostad i enlighet med bestämmelserna i hyreslagen.

INSATSERNA FÖR SÄRSKILT STÖD OCH SÄRSKILD SERVICE

§ 9.1 – Rådgivning och annat personligt stöd

Personer som omfattas av lagen skall tillförsäkras rätten till kvalificerat expertstöd. Det kan underlätta att få någon att prata med, att få bearbeta kriser, att få praktisk hjälp, goda råd och träning. Sådant stöd kan ges av företrädare för yrkeskategorier som t ex kurator, psykolog, sjukgymnast, förskolekonsulent, talpedagog, logoped, arbetsterapeut och dietist. Insatsen ska vara ett komplement till t ex habilitering, rehabilitering och socialtjänst. Rätt till rådgivning och stöd, har personen själv, dennes anhöriga, personal och familjehemsföräldrar.

Landstinget har det totala ansvaret för insatsen råd och stöd enligt LSS § 9.1. Ansökan om denna insats ställs till barn- och vuxenhabilitering, Landstinget Blekinge.

§ 9.2 – Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd för personlig assistent

Personer med stora funktionshinder, som inte har fyllt 65 år, och som behöver omfattande stöd för att klara det dagliga livet, kan ha rätt till personlig assistans. Man kan få assistans av kommunen eller få ekonomiskt stöd och själv vara arbetsgivare, eller anlita ett kooperativ eller annan utförare. Stödet ska ges av ett begränsat antal personer.

Om de grundläggande behoven överstiger i genomsnitt 20 tim/vecka kan staten genom försäkringskassan besluta om assistans enligt Lagen om assistansersättning (LASS). Tillfälligt utökad assistans beslutas av kommunen. Som grundläggande behov räknas om man på grund av sitt funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade.

När man fyllt 65 år har man inte möjlighet att bli beviljad någon utökning av personlig assistans utan får behålla samma omfattning som man var beviljad innan man fyllde 65 år.

Insatserna personlig assistent och ledsagarservice är i lagens intention inte tänkt att kombineras. De behov som personen med personlig assistans har gällande fritidsaktiviteter ska ingå i de beviljade personlig assistent timmarna. Behövs t. ex ett temporärt utökat behov av assistans, t.ex. vid familjesammankomster såsom: begravning, bröllop osv. utöver de beviljade timmarna med personlig assistans får den enskilde göra en ansökan om tillfälligt utökade timmar, enligt LSS.

Visar det sig behoven överstiger 20 timmar/vecka anmäler handläggaren ärendet till försäkringskassan. Ansökan om insatsen kan också ställas direkt till försäkringskassan.

§ 9.3 – Ledsagarservice

Ledsagarservice kan erbjudas personer med omfattande funktionshinder för att möjliggöra besök hos vänner, deltagande i fritids-, kultur-, nöjesaktiviteter eller som stöd vid promenader. Ledsagarservice beviljas ej till personer som beviljats insatsen personlig assistent. Ledsagarservice ska inte användas för aktiviteter som ingår i habilitering/rehabilitering eller för tjänster som normalt ingår i boendestöd.

Ledsagarservice kan sökas både som en regelbunden insats och som en tillfällig sådan. Den är tänkt att tillgodose behov i närmiljön. Önskas ledsagare för längre resor med eller utan övernattnings sker en särskild prövning.

§ 9.4 – Biträde av kontaktperson

En kontaktperson är en icke professionell person, medmänniska som underlättar för en funktionshindrad person att leva ett självständigt liv genom att minska social isolering, ge hjälp till att delta i fritidsaktiviteter samt ge råd i vardagssituationer. En funktionshindrad person kan ofta ha svårt att komma ut på sådant som han/hon är intresserad av. En kontaktperson kan hjälpa till

med detta. Kontaktpersonen skapar förutsättningar för delaktighet i samhällsgemenskapen. Den viktigaste uppgiften är alltså att medverka till en rikare fritid för den funktionshindrade personen och samtidigt öka hans/hennes sociala nätverk.

§ 9.5 – Avlösarservice i hemmet

Avlösarservice i hemmet ska fungera som avlastning för den som vårdar en funktionshindrad person i hemmet. Insatsen ska göra det möjligt för den som ger vården att få avkoppling och utträtta sysslor utanför hemmet. Avlösarservice kan erbjudas både som en regelbunden insats och som en lösning vid akuta behov. Den ska vara tillgänglig alla tider på dygnet.

§ 9.6 – Korttidsvistelse utanför det egna hemmet

Syftet är att erbjuda den enskilde miljöombyte och rekreation samtidigt som anhöriga ges avlastning. Insatsen kan tillgodoses i särskilda korttidsboenden, i en annan familj eller på något annat sätt t ex läger och dylikt. Korttidsvistelse kan beviljas som en regelbunden insats eller som en insats vid enstaka tillfällen.

Vid korttidsvistelse i form av läger och rekreationsanläggningar erlägger den enskilde avgift i form av den egenavgift som resp. anläggning tillämpar. Arrangören skall i samband med offert och/eller fakturering uppmanas att specificera kostnaden för den enskildes egenavgift/matkostnad.

§ 9.7 – Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år

Insatsen är till för skolungdom över 12 år med omfattande funktionshinder som av olika skäl inte själva kan klara sig hemma före eller efter skoldagen samt under skollov i samband med att föräldrar/vårdnadshavare arbetar.

12 år är man fram tills man fyllt 13 år och det är efter det som man kan ha rätt till denna insats.

För att underlätta för skolungdomen att de slipper byta fritids under pågående termin görs följande uppdelning mellan barnomsorgens fritids och handikappomsorgens korttidstillsyn:

(En diskussion förs f n med utbildningsförvaltningen när det gäller riktlinjer. Dessa riktlinjer skall- när de är antagna- tillföras denna punkt)

§ 9.8 – Boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet

Barn och ungdomar som inte kan bo hos sina föräldrar kan ha rätt att bo i en annan familj eller i en bostad med särskild service. Detta kan vara ett komplement till föräldrahemmet för barn som inte kan bo hos föräldrarna en del av tiden. För dem som inte alls kan bo hemma utgör insatsen en ersättning för föräldrahemmet. Vid placering i familjehem krävs en noggrann utredning av familjehemmet och beslut om placering får ej fattas av tjänsteman, i enlighet med de bestämmelser som återfinns i Socialtjänstlagens 6 kap. 6 §.

§ 9.9 – Bostad med särskild service för vuxna

Insatsen förekommer i flera olika former som gruppboende, serviceboende samt annan särskilt anpassad bostad.

Gruppboende – är ett bostadsalternativ för personer som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att mer eller mindre kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. Syftet med gruppboende är att vuxna personer med funktionshinder som inte klarar ett eget boende eller boende i serviceboende ska ha möjlighet att lämna föräldrahemmet och flytta till en egen bostad.

Serviceboende – består av ett antal lägenheter som har tillgång till gemensam service och fast anställd personal. Lägenheterna är ofta anpassade efter den enskildes behov och ligger ofta

samlade i samma hus eller kringliggande hus. Det finns även gemensamma utrymmen för service och gemenskap. Serviceboende är en mellanform mellan helt självständigt boende i egen lägenhet och gruppboende.

Särskilt anpassad bostad – avses en bostad med viss grundanpassning till funktionshindrade personers behov men utan fast bemanning. Stöd och service i anslutning till boendet kan, vid behov, ges inom ramen för LSS, t ex personlig assistans, men också i form av hemtjänst enligt Socialtjänstlagen.

(Se vidare i socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter, SOSF 2002:9)

§ 9.10 – Daglig verksamhet

Personer i yrkesverksam ålder, som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig, har rätt till daglig verksamhet om de ingår i personkrets 1 eller 2 enligt LSS.

Syftet med insatsen är att erbjuda den enskilde stimulans, utveckling, meningsfullhet och gemenskap efter dennes önskemål och med hjälp av olika aktiviteter habilitera, förebygga passivitet och isolering, samt öka den enskildes självständighet.

Daglig verksamhet finns i form av individuellt utformad verksamhet. Det kan vara inom dagcenterverksamheten eller i annan form av verksamhet där hänsyn tagits till den enskildes förutsättningar. Det är inte fråga om något anställningsförhållande. Semesterlagen och andra arbetsrättsliga lagar är därför ej tillämpliga.

Det hör till kommunens uppgifter att medverka till att människor som tillhör personkretsen får tillgång till arbete på den reguljära arbetsmarknaden, om detta är möjligt. Verksamheten bör därför bedrivas i nära samarbete med arbetsförmedling, försäkringskassa och handikapporganisationer.

Personer som uppnått pensionsåldern bör ges möjlighet att fortsätta i daglig verksamhet om de så önskar (habiliteringsersättningen upphör dock). Ett alternativ kan annars vara att erbjuda kommunens äldreverksamhet.

I insatsen ingår ej resor till och från den dagliga verksamheten, dessa ska betalas av den enskilde.

Begreppet omvårdnad

I insatserna daglig verksamhet, korttidsstillsyn för skolorngdom över 12 år, korttidsvistelse, avlösarservice och boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn, ungdomar och vuxna ingår omvårdnad. I insatserna bostad med särskild service för barn, ungdomar och vuxna ingår också fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter.

I omvårdnaden ligger en skyldighet att ge stöd och hjälp till enskilda med de dagliga behov som de inte klarar själva. Exempel på sådana behov kan vara hjälp att sköta hygien, att klä på sig, att förflytta sig, att kommunicera med andra, att komma ut bland andra människor och att hjälpa till med t ex inköp av olika slag. I omvårdnadsansvaret ligger också en skyldighet att se till så att enskilda får den hjälp de behöver av andra organ och myndigheter, t ex hälso- och sjukvården och polisen.

§ 10 – Individuell plan

Den som får insatser enligt LSS har också rätt att begära att en individuell plan där beslutade och planerade insatser upprättas tillsammans med den enskilde och/eller dennes rättslige företrädare. Planen ska utgå från personens egna önskemål och kan omfatta flera insatser från en eller flera huvudmän. Kommunen har ett särskilt ansvar att samordna de insatser som tas upp i planen.

INSATSER TILL PERSONER MED PSYKISKT FUNKTIONSHINDER

Inledning

Målgruppen för kommunens insatser för psykiskt funktionshindrade följer psykiatrireformens intentioner (psykiskt stördas villkor regeringens prop. 1993/94:218)

Psykiatrireformen avser de psykiskt störda personer som bedöms ha långvariga och allvarliga funktionsnedsättningar och som bedöms behöva stöd- och vårdinsatser som kompenserar dessa.

Psykiatrireformen tydliggör att det finns en klar skillnad i konsekvenserna av, å ena sidan psykossjukdomar och, å den andra, neuroser och olika former av personlighetsstörningar. Detta gäller främst sammanbrott i verklighetsuppfattning. Psykossjukdomar påverkar dessutom ofta hela personligheten och medför funktionsnedsättningar som kan bli varaktiga. Till dessa hör initiativlöshet och apati, som yttrar sig i en oförmåga att själv ta itu med de till synes enklaste saker. Kontaktskygghet och tillbakadragenhet kan medföra att det tar lång tid för den funktionshindrade att mobilisera tillräckligt förtroende för att våga närma sig en annan människa. Misstänksamhet och rädsla i kontakter med andra människor innebär också att de sparsamma kontakter som uppstår snabbt riskerar att brytas. Oförmåga att uthärda ensamhet och monotonitet gör det svårt för många psykiskt funktionshindrade att bo ensamma i egna bostäder utan stödinsatser. Symptom i form av hörselhallucinationer, vanföreställningar eller maniskt tänkande innebär ofta allvarliga problem för den sjuke. Dessa besvär kan i vissa fall vara en realitet för den enskilde, utan att omgivningen märker så mycket av det. Funktionsnedsättande biverkningar kan också uppstå som en följd av hög farmakologisk behandling.

Svåra och långvariga ångestsyndrom till följd av personlighetsstörning kan dock ge motsvarande svårigheter.

Psykiatrireformen syftar bl.a. till att tillgodose behov av bostad, att ge stöd i boendet/särskilda boendeformer, att upprätta eller bibehålla ett socialt nätverk samt meningsfull sysselsättning och/eller arbete.

Kommunens ansvar

Psykiatrireformen preciserar kommunernas ansvar och uppgifter när det gäller vård och stöd till psykiskt funktionshindrade. Psykiskt funktionshindrade har ett särskilt uttalat behov av att möta entydiga och klara ansvarsgränser mellan berörda huvudmän. Därför tydliggörs i psykiatrireformen att kommunen har huvudansvaret för att ge service och stöd till psykiskt funktionshindrade. Ansvaret innefattar uppsökande verksamhet och samordning av insatserna, behovsbedömningar och individuell planering i ett socialt perspektiv samt verkställighet av beslutade insatser.

Lagstiftning

Kommunens ansvar för stöd till personer med psykiskt funktionshinder regleras i Socialtjänstlagens 5 kap 7 §

”Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och leva som andra. Socialnämnden skall medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans behov av särskilt stöd.

Kommunen skall inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende.”

Rätten till bistånd regleras i Socialtjänstlagens 4 kap 1 §:

”Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.”

INSATSER

Här beskrivs endast de insatser enligt SoL som personer med psykiska funktionshinder kan erhålla från enheten för psykiskt funktionshindrade inom Handikappomsorg/psykiatri.

Mobila Teamet

Insatsen

Insatsen syftar till att ge den funktionshindrade det stöd som behövs för att uppnå en skälig levnadsnivå. Det avser

- ADL-stöd i sitt hem, personliga förhållanden och mathållning
- insatser för att skapa trygghet och säkerhet genom en bärande relation
- insatser för att behov av hälso- och tandvård skall tillgodoses
- hjälp att skaffa sig, och ta sig till, en meningsfull sysselsättning utifrån sina egna intressen
- stöd i att ta sig fram i samhället

Målgrupp

Personer med ett långvarigt och allvarligt psykiskt funktionshinder som i första hand bor i eget boende.

Avgränsning

Avgränsning i omfattningen av insatsen skall balanseras gentemot andra huvudmäns och insatsers syften. Dessa aktörer kan för Mobila Teamet vara:

Landstingspsykiatri
Gode män
Hemtjänst
Personliga ombud
Kontaktpersoner
Individ och familjeomsorg

Ansökan/beslut

Det är enbart den enskilde eller hans/hennes rättslige företrädare som kan ansöka om insatsen. Ansökan ställs till SoL-handläggare på Omsorgsförvaltningens handikappomsorg/psykiatri. Handläggaren ansvarar för att, efter tillstånd från sökanden, inhämta den information från andra huvudmän som kan behövas för att ta ställning till rätten till bistånd. Utredningen skall dokumenteras.

Efter bedömning beslutar handläggaren om rätt till insatsen föreligger. Beslut skall dokumenteras och motiveras. Besluten omprövas/övervägs regelbundet eller vid ändrade förhållanden. *Besluten kan överklagas hos länsrätten.* Information om hur man överklagar ges i samband med att beslutet delgives.

Verkställighet

Beslutet om rätt till insatsen verkställs av berörd enhetschef. Handläggaren ansvarar för att berörd enhetschef får beslutet samt nödvändig information inför verkställande. Genomförandet av insatser skall dokumenteras.

Kontaktperson

Insatsen

Kontaktperson är ett fritidsuppdrag som en medmänniska åtar sig att utföra. Uppdraget är att ge stöd och bryta isolering, att vara en förebild och kompis till en funktionshindrad. Kontaktpersonen kompletterar kontakten med anhöriga och vänner.

Målgrupp

Personer med ett långvarigt och allvarligt psykiskt funktionshinder i eget boende eller personer som bor i ett särskilt boende och som har behov av stöd för att bryta isolering och få tillgång till fritid och kultur.

Avgränsning

Kontaktpersonen har ett rent medmänskligt ansvar gentemot den funktionshindrade och ska inte företräda den enskilde i rättsligt avseende eller verka som boendestöd.

Ansökan/beslut

Det är enbart den enskilde eller hans/hennes rättslige företrädare som kan ansöka om insatsen. Ansökan ställs till SoL-handläggare på Omsorgsförvaltningens handikappomsorg/psykiatri. Handläggaren ansvarar för att, efter tillstånd från sökanden, inhämta den information från andra huvudmän som kan behövas för att ta ställning till rätten till bistånd. Utredningen skall dokumenteras.

Efter bedömning beslutar handläggaren om rätt till insatsen föreligger. Beslut skall dokumenteras och motiveras. Besluten omprövas/övervägs regelbundet eller vid ändrade förhållanden. Besluten kan överklagas hos länsrätten, besked om hur man överklagar ges i samband med att beslutet delgives.

Verkställighet

Beslutet om rätt till insatsen verkställs av berörd enhetschef. Handläggaren ansvarar för att berörd enhetschef får beslutet samt nödvändig information inför verkställande. Genomförandet av insatser skall dokumenteras

Särskilt boende

Insatsen

Insatsen syftar till att erbjuda personer med psykiskt funktionshinder en särskild boendeform anpassad för i första hand den funktionshindrades psykiatriska behov.

Målgrupp

Personer med ett långvarigt och allvarligt psykiskt funktionshinder som trots stöd ej klarar ett eget boende utan är i behov av omfattande stöd och den trygghet det innebär att ha tillgång till personal under större delen av dagen.

Avgränsning

Den funktionshindrades omfattande stödbehov skall i första hand bero på det psykiska funktionshindret.

Ansökan/beslut

Det är enbart den enskilde eller hans/hennes rättslige företrädare som kan ansöka om insatsen. Ansökan ställs till SoL-handläggare på Omsorgsförvaltningens handikappomsorg/psykiatri. Handläggaren ansvarar för att, efter tillstånd från sökanden, inhämta den information från andra huvudmän som kan behövas för att ta ställning till rätten till bistånd. Utredningen skall dokumenteras.

Efter bedömning beslutar handläggaren om rätt till insatsen föreligger. Beslut skall dokumenteras och motiveras. Besluten omprövas/övervägs regelbundet eller vid ändrade förhållanden. Besluten kan överklagas hos länsrätten, besked om hur man överklagar ges i samband med att beslutet delgives.

Verkställighet

Beslutet om rätt till insatsen verkställs av berörd enhetschef. Handläggaren ansvarar för att berörd enhetschef får beslutet samt nödvändig information inför verkställande. Genomförandet av insatser skall dokumenteras.

OMSORGSNÄMNDEN